Medlemsrapportering 2025 for

Dalit Solidarity Network Norway
- Det norske Dalit Solidaritetsnettverket

etisk handel norge

«En av Etisk handel Norges styrker er flerpartssamarbeidet»

Til lesere av rapporten

Etisk handel Norge er et flerpartsinitiativ som gjør det mulig å møte komplekse og utfordrende problemstillinger virksomheter ikke kan takle alene. Den nye åpenhetsloven setter krav til virksomheters aktsomhetsvurderinger i egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser. Aktsomhetsvurderinger blir styrket gjennom interessentdialog. Her spiller våre medlemsorganisasjoner en viktig rolle, både som part i Etisk handel Norges flerpartssamarbeid og som interessent i aktsomhetsvurderingene. Våre medlemsorganisasjoner bidrar med spisskompetanse og ressurser, ved å være pådrivere i rettighetsarbeid og politisk påvirkning, og ved å bidra til å styrke oppslutningen om etisk handel. I tillegg er organisasjonene forpliktet til å følge Etisk handel Norges prinsipperklæring om bærekraftig forretningspraksis (Responsible business conduct).

Organisasjonene i Etisk handel Norge er forskjellige og har dermed også ulikt fokus. For eksempel er arbeidstakerorganisasjoners viktigste mål å styrke fagforeninger og arbeidstakeres rettigheter, og i Etisk handel Norge kan de dele sin kompetanse om dette viktige temaet med andre medlemmer. Frivillige organisasjoner har verdifull kunnskap om lokale forhold og samarbeidspartnere i produsentland og de kan gjennomføre kampanjer for å skape bred oppmerksomhet. Arbeidsgiver- og interesseorganisasjoner kan ta tak i problemstillinger medlemmene har felles og slik initiere prosjekter på vegne av mange Etisk handel Norge-bedrifter.

Denne rapporteringsmalen er laget slik at den skal kunne brukes av alle medlemsorganisasjoner som ikke er omfattet av åpenhetsloven – interesseorganisasjoner, arbeidsgiverorganisasjoner og fagbevegelsen. Den enkelte organisasjons rolle og fokus vil bestemme hvor detaljert de enkelte spørsmål kan besvares.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra:

Vi i Det norske dalit solidaritetsnettverket (DSN Norge) består av 12 medlemsorganisasjoner som er engasjerte i arbeidet mot kastediskriminering. The International Dalit Solidarity Network (IDSN) – som vi er en del av og hvor vi er representert i styret – estimerer at kastediskriminering rammer mer enn en kvart milliard mennesker verden over, hovedsakelig i land Sør-Asia, men også globalt. Historisk sett har en persons kaste og deres arbeid vært tett knyttet sammen, og *daliter* har ofte utført arbeid som anses som «urent». Med andre henger arbeid, yrke og kastediskriminering uløselig sammen, og arbeidslivet er en av de viktigste arenaene der kastediskriminering framkommer tydeligst.
Vi vet at kastediskriminering med meget stor sannsynlighet vil forekomme i næringskjedene til selskaper som operer med internasjonal handel fra land i Sør-Asia, som for eksempel India. Landet med flest daliter i verden er India, et av landene der kastediskrimineringen i praksis fortsatt står sterkt på tross av progressiv lovgivning på området. Siden 2014 har lander blitt styrt av en regjering som i stor grad har fokusert på økonomisk vekst og økt handel med omverdenen. I 2025 trådte den ferske frihandelsavtalen mellom Norge (EFTA) og India i kraft, og på nyåret i 2026 ble det annonsert at EU og India har inngått en etterlengtet og banebrytende frihandelsavtale, etter nesten to tiår med forhandlinger. Denne avtalen, kalt «Mother of all deals» av statsminister Narendra Modi, vil omfatte to milliarder mennesker. Disse to frihandelsavtalene kommer i samme periode som at India begynner implementeringen av en svært kontroversiell arbeidslovreform, som kritiseres av fagbevegelsen og sivilsamfunn for å være den mest «omfattende og aggressive opphevelsen av arbeidernes hardt oppnådde rettigheter og privilegier siden [Indias] uavhengighet».

I lys av dette er det viktigere enn noensinne å opplyse og informere norsk næringsliv om mulig risiko for kastediskriminering og menneskerettighetsbrudd i handel med land som India. Frihandelsavtalen mellom Norge og India inkluderer forpliktelser til Parisavtalen og til International Labour Organization (ILO) sine standarder for arbeidstakerrettigheter. Dette er første gang India har akseptert å vise til menneskerettigheter er i en handelsavtale, noe som åpner nye muligheter for norske virksomheter til å fremme problematikker knyttet til kastediskriminering i samarbeid med indiske partnere.

Vi i DSN Norge jobber sammen med Etisk handel Norge for å gjøre norske virksomheter oppmerksomme på kasteproblematikk, og for bedre å gjøre dem i stand til å diskutere og forholde seg til at kastediskriminering kan foregå i nærings- og leverandørkjeder som virksomhetene inngår i. Sammen jobber vi for å øke kunnskapsnivået om hvordan kastediskriminering fungerer og hvordan det kan forebygges i handel med land der dette er en risiko. Vi i DSN Norge setter stor pris på samarbeidet med Etisk handel Norge, og vil fortsette arbeidet med å jobbe for anstendige arbeidsforhold for daliter og for ansvarlig næringsliv blant norske bedrifter som handler i kasteberørte land.

Maya Sunde Singh,
Koordinator av Det norske dalit-solidaritetsnettverket

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

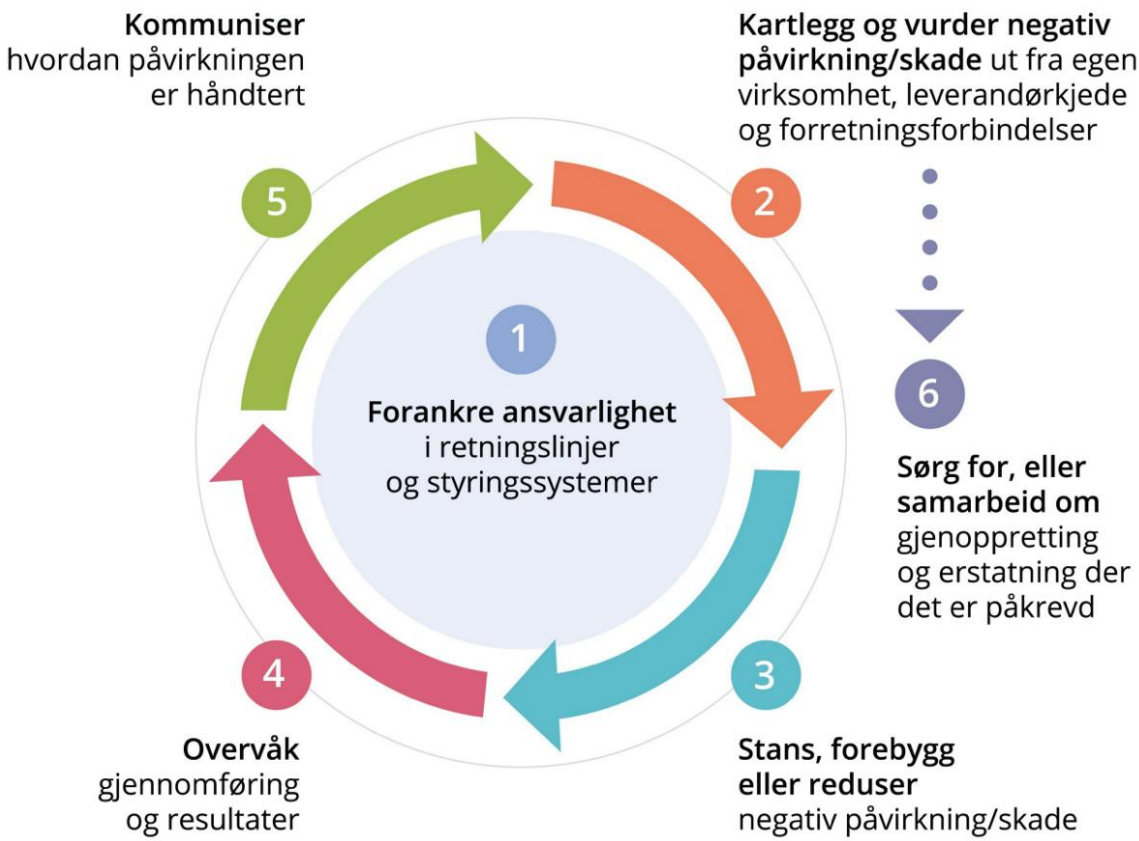

Figur 1: Modell OECD

Dokumentasjonskrav

For å sikre kvalitet og fremgang i arbeidet med etisk handel må følgende 3 krav etterleves:

1. Policy for egen virksomhet som reflekterer Etisk handel Norges prinsipperklæring. Minimumskrav er en lenke til prinsipperklæringen på egne nettsider.

2. Rutiner for leverandører og samarbeidspartnere som viser hvordan inngåelse av nye partnerskap utføres.

3. Handlingsplan. Utfylling av punktene i denne rapporten under trinn 4.

Trinn 1: Forankring av ansvarlighet

Om organisasjonen

Organisasjonsnavn:

Norsk dalit solidaritetsnettverk/DSN Norge

Type organisering:

Medlem

Beskrivelse av virksomheten:

DSN Norge er et nettverk av tolv norske non-profit-organisasjoner som er engasjert i arbeidet mot kastediskriminering.

Organisasjonens størrelse:

Antall ansatte: 0

Omsetning (NOK): 0

Land som omfattes av prioriterte programmer/prosjekter:

India, Nepal, Pakistan, Bangladesh, Sri Lanka, kombinert med et globalt perspektiv.

Kontaktinformasjon for rapporten:

Maya Sunde Singh

Tittel: Programrådgiver i Menneskerettighetsfondet, og koordinator av DSN Norge

Epost: maya.singh@nhrf.no Telefon: +47 482 36 455

Innmeldingsår i Etisk handel Norge: 2014

Forankring i organisasjonen

Beskriv hvordan etisk handel er forankret i organisasjonen:

DSN Norge følger IDSNs strategi 2024-2030: https://idsn.org/about-us/what-we-do/strategy/

Navn og stilling på øverste leder med etisk handel som en del av sitt hovedansvar:

Maya Sunde Singh (Menneskerettighetsfondet) er koordinator for nettverket. Hun bistås i dette av DSN Norge sitt arbeidsutvalg bestående av Kenneth Bo Nielsen (Universitetet i Oslo) og Iver Ørstavik (Raftostiftelsen). Alle medlemsorganisasjoner har representanter i nettverket.

Trinn 2: Kartlegging av risiko

Rutiner for leverandører og samarbeidspartnere

Beskriv hvordan virksomheten innlemmer hensynet til etisk handel når nye leverandører og samarbeidspartnere velges:

DSN Norge er et nettverk og operer ikke som virksomhet med leverandører. DSN Norge jobber hovedsakelig mot kastediskriminering ved å bidra til økt fokus på og større kunnskap om problematikken, i samarbeid med Etisk Handel gjennom aktiviteter og seminarer.

Oversikt over eksisterende leverandørkjede

Beskriv hva organisasjonen har gjort for å kartlegge risiko for brudd på retningslinjene for etisk handel til de viktigste varer og tjenester som kjøpes inn:

Dette er ikke relevant for DSN Norge siden nettverket ikke har leverandører og innkjøp.

Hvis kartlagt, beskriv de viktigste utfordringene som er identifisert.

-

Hvilke produsentland som anses å være knyttet til høyest risiko:

-

Hvilke etiske krav som er mest utsatt for brudd:

Trinn 3: Tiltak for å minimere risiko for brudd på arbeidstakeres rettigheter, menneskerettigheter, miljø og dyrevelferd

Har virksomheten i rapporteringsåret gjennomført tiltak for å styrke arbeidstakeres rettigheter, menneskerettigheter, miljøhensyn eller antikorrupsjon i egen virksomhet og i leverandørkjeden?

(X) Ja / ( ) Nei

Hvis ja, beskriv kortfattet de viktigste prosjekter/programmer/tiltak:

DSN Norge jobber med å fremme kunnskap om kastediskriminering og handler i tråd med IDSNs mål om å jobbe mot kastediskriminering globalt.

Styrke oppslutningen om etisk handel

Har virksomheten i rapporteringsåret gjort tiltak for å styrke oppslutningen om etisk handel: (X) Ja / ( ) Nei

Hvis ja, beskriv kortfattet de viktigste tiltakene:

Tiltak	Beskrivelse
Samarbeid	DSN Norge har generelt et godt og fruktbart samarbeid med Etisk handel Norge, men har i rapporteringsåret ikke gjort egne tiltak for å styrke oppslutningen om etisk handel.

Trinn 4: sette mål, gjennomføring og resultater

Prioriterte aktiviteter/mål i rapporteringsåret

Aktiviteter:
Våren 2025 hadde DSN Norge en kronikk på trykk i Vårt Land med fokus på kastediskriminering, i forbindelse med det planlagte (og senere avlyste) Norgesbesøket til den indiske statsministeren Narendra Modi: https://www.vl.no/meninger/verdidebatt/2025/05/08/vi-ma-snakke-om-kastediskriminering/ .
Høsten 2025 hadde DSN Norge og Etisk handel Norge løpende kontakt i forbindelse med et rundebord om den nye EFTA-India frihandelsavtale som trådte i kraft i oktober 2025. Rundebordet ble arrangert av Etisk handel Norge og Det Moderne India, og DSN Norge deltok med perspektiver på utfordringer med kastediskriminering ved handel med India. Tematikken som DSN Norge bidro med i dette rundebordet ble fulgt opp i to innlegg av Kenneth Bo Nielsen (medlem og representant i Arbeidsutvalget til DSN Norge): Nielsen, Kenneth Bo. 2025. Norsk-indisk frihandel med muligheter. Transit Magasin, 30 October, https://www.transitmag.no/2025/10/30/norsk-indisk-frihandel-med-muligheter/ Nielsen, Kenneth Bo and Jostein Jakobsen. 2025. Når frihandel møter virkeligheten i Modis India. Panorama Nyheter, 24 November, https://www.panoramanyheter.no/efta-frihandel-handel/nar-frihandel-moter-virkeligheten-i-modis-india/408574
I tillegg har Etisk handel Norge og DSN Norge hatt løpende kontakt rundt samarbeid på oppdateringer av India- og kaste-relaterte rapporter/briefs. Vi var også i kontakt angående Etisk handel Norges besøk til India, der DSN Norge bisto med kontakter innenfor steinbrudd- og tekstilbransjen. DSN Norge deltok også på Etisk handel Norges strategiworkshop for medlemmer høsten 2025.

Prioriterte aktiviteter/mål for kommende rapporteringsår

Aktiviteter:
I 2026 ønsker vi å fortsette det gode samarbeidet med Etisk handel Norge, som inkluderer å kunne bidra med perspektiver på kastediskriminering og menneskerettigheter i seminarer med Etisk handel Norges medlemmer. Den nye frihandelsavtalen mellom India og EFTA-landene trådte i kraft i 2025 og vi ønsker å følge dette opp som nettverk i samarbeid med Etisk handel Norge i de forum det er nyttig i året som kommer. Kapasitetsbygging om kastediskriminering i DSN Norges medlemsorganisasjoner vil fortsette å være en prioritert aktivitet. Av konkrete planer vil DSN Norge bidra til å oppdatere India-briefen og muligens andre relevante rapporter med oppdatert informasjon om India og kastediskriminering, samt å delta i eventuelle arrangementer i forbindelse med lansering av disse rapportene.

Trinn 5: Kommunikasjon eksternt

Deling av kompetanse og erfaringer

Har organisasjonen i rapporteringsåret delt kunnskap om eller erfaringer med etisk handel med bedrifter eller andre organisasjoner?

( ) Ja / (X) Nei

Nei, ikke på systematisk vis. Men DSN Norge er åpen om vårt gode og produktive samarbeid med Etisk handel Norge.

Hvis ja, gi en nærmere beskrivelse:

Trinn 6: Varslingskanaler og klagemekanismer

Har virksomheten sørget for at arbeidstakere i leverandørkjeden og i eventuelle partnerprosjekter har tilgang på fungerende varslingskanaler eller klagemekanismer?

( ) Ja / (X) Nei

DSN Norge er et nettverk og operer ikke som virksomhet med leverandører.

Hvis ja, gi en nærmere beskrivelse:

Kontakt:

Maya Sunde Singh
Programrådgiver i Menneskerettighetsfondet, og koordinator av DSN Norge
maya.singh@nhrf.no
+47 482 36 455